

ИВАН МАНИЛО

БАЙКАР

1953

БАЙКАР

*Коли змінити ім'я, то байку
мовиться про тебе . . .*

Г о р а ц і й

Printed in Canada

ІВАН МАНИЛО

Б А Й К А Р

КНИГА ДЛЯ ВСІХ І ДЛЯ НІКОГО

diasporiana.org.ua

1953

Нью-Йорк

Вінніпег

Тираж 2,000 прим.

Printed by
The Publishers of the New Pathway

ТАК СОБІ ДО ЗЕМЛЯКІВ

Шановні друзі! Хозу вам
Для радости й утіхи
Пролити байковий бальзам,
Шпурнути грона епіграм,
Як золоті горіхи . . .

Коли б я був — ген-ген! — аж там,
Де наш Дніпро славетний,
На груди б я упав вікам,
Я б заспівав привіт ланам
Велизний і могутній;

Коли б я був байкар Езон
Чи Гоголем нетлінним,
Сатиру я утяв би, щоб
(Усе, немов “по маслі” йшло б!)
Дніпро зробити вільним . . .

Співців нам доля подає,
Як Рильський і Тизина,
Та з них Москва собі “кує” —
Було так, знаю, й досі є! —
Льокайє з України . . .

А ми на волі лежимо,
Немов гнилі колоди, —
В похід, на бій — у сні! — йдемо,
Або у запалі “тнемо”
Своїм пігмеям оди.

Шановні друзі! Ось де вам
Поради, лік і сила:
Ковтайте грона епіграм,
Вживайте байковий бальзам
Та згадуйте Манила!

ОРАЧ ТА ГАДЮКА

Підкралася в степу до Орача Гадюка . . .
Лукавій що? — повзе стернищами, шипить
Та з інших кпить;
І мовила вона, непросипуща злюка:
“Розбійнику, приречений на муки!
Припом’яни:
Ти підтинаєш буйні українські бур’яни . . .
Ось я тебе, агресоре, за це
Зігну в кільце!”
Орач мовчав. Вона над ним нависла . . .
Дарма!
Кат-ма
Біди! — В руках дебелих чересло заблисло . . .

ЖАЙВОРОНОК І НИВА

Сива Нива говорила:
“Жайворонку, сину милий,
Не літай у синє небо,
Там, либонь, таких не треба;
В синім небі — сині грати,
Будеш плакати й ридати!”
Нива кличе, наче мати . . .
Жайворонок — гість крилатий —
Лине вгору, плаче, в’ється,
В синьозолоті сміється . . .

СОЛОВЕЙ І ПАВИЧ

В саду вишневім коло хати
(Читачу мій, чи з-над Дніпра Ти?)
Сиділа пташечка сіренька,
Така звичайна і сумненька.
Шуміли вишеньки квітучі,
Блакить небес в степах пливла;
Спускалось сонце; мед несучи,
Злетіла з квіточки Бджола.
Та річ про Павича моя
И сіреньку пташку — Солов'я . . .
Отож сиджу в задумі я.
Де взявсь Павич — весела птиця
І підфарбована, і аж іскриться;
В порівнянні із Солов'єм
Павич був чудо-королем . . .
І думав я, тоді — хлопчина:
“Ох, бідний Соловей — мала пташчина!”
Аж чую — пісня солов'їна! . . .
Павич той з саду геть утік . . .
І виріс я . . . й не раз прорік:
Хоч Соловей — сіренька пташка,
Та підфарбований Павич — мурашка!

ФЛЮГЕР

Коли гули вітри в безмежжі
І Запоріжжя ворогам на зло
Цвіло,
Іржавий Флюгер, випнувшись на вежі,
За вітром нахилив крило . . .
І пилом покриваючи світанки,
Гриміли гордовиті танки
Із краю в край . . .
— Полки, полки! В палючій полі биті,
Ідуть і падають, несамовиті;
Мені ж — моє,
Що мудрий Бог дає:
Сиди на вежі — і біди не знай,
Вітрам лиш потурай!

ПСИ ТА БАРАН

Між стовбурів поросту молодого,
У бризках місяця сумних,
Напали Пси на Барана дурного . . .
Він не бажав добра, ані хвали від них . . .
А я, що зріс на милім лоні нив,
Я навіть Барана оборонив . . .

ДИКА ЯБЛУНЯ

Пишалась Яблуня, мов покруч, дика
(До неї завитав бджолиний милий рій),
Що медом сповнилось дупло її велике
І Дуб — не пара їй . . .
“Яка краса! — Вона зашелестіла,
Медами запахтіла надовкіл. —
Я — осяйна, солодка й стрункотіла . . .
Схиляйтеся, Дуби, мені в дівочий діл!”
“Гай-гай! — Гілки навислі
Дуб підійняв, як лицар молодий. —
О, дика Яблуне! Твої плоди
Хіба вже не такі терпкі та кислі?
Хизуєшся чужим добром ти по-дурному,
Твої ж бо яблука зелені — мов на гріх . . .
Отож налий медами їх і вибав геть оскому, —
То й матимеш пошану від усіх!”

1949

СВІТЛЯК І ЖАБА

Неначе зіронька в погідній високості,
Між чебрецями бавився блискучий Світлячок.
До нього Жаба скік: “Лукавий дурачок!
Чому виблискуєш, мов блазень на помості?..”
А потім плюнула отрутою на Світляка:
— Твій блиск нікого не зляка! . .

СЛІПИЙ З ЛІХТАРЕМ

(Нова байка — старі мотиви)

Набивши гулю в темряві на лобі,
Заверещав Сліпий: — Рятуйте! Пробі!
Ну й людоньки! Худоба на худобі!
Не бачите хіба? Я з ліхтарем . . .
— Який ліхтар? Ніяк не доберем . . .
— А це ось що? Не бачите, як треба!
У сміх усі: — Та чи не тю на тебе?!
У темряві хто твій ліхтар помітить?!
Таж він не світить!

ВІЛ І АМЕРИКА

Один господар у Тексасі
(Бодай не згадувати тут),
Що був на доляри аж надто ласий,
З Європи забажав Вола дешевого добуть . . .
Правдива славонька про нього скрізь ходила:
Ох, сірий він і роботящий!.. Ох!
Працює він, мов надпотужна сила,
За трьох!
Отож, приїхав Віл... (Дипістом, певно, звався).
“Америко! — Віл заволав. — Послухай залюбки:
Куди не гляну я — скрізь авта й кізяки . . .
Цього від тебе я, їй-бо, не сподівався!”

МОСКАЛЬ, ТХІР І СВИНЯ

Загнала доля Москаля,
Повірте, що не до Кремля,
А в український саж — він смородом пишався . . .
— Куди? Куди, опудало, пропхався?! —
Заверещала навмання,
В кориті риючись, Свиня.
До речі, в сажі тім і Тхір
Сидів, надувшись, як вампір.
Коли ж Свиня . . . спустила дух,
Невдаха-Тхір утік, учадівши, в лопух;
А як свій дух спустив Москаль,
Втекла й Свиня, забувши про мораль.

* * *

Земляче, пробачай! Як хочеш — бий мене
(Авжеж, ця басчка чимсь-чимсь відгонить)
Та жити з Москалем, що вічно тхне . . .

Хай милосердний Бог боронить!!!

Тексас, 8. XII. 1950.

ЦАП ТА ОПЕНЬКИ

Довговолосий Цап Опеньки толочив.
Дурному що? — він має, звісно, право . . .

Вони ж росли собі на славу, —
Їх дощик голубий лелівав і мочив.

І мовили до Цапа раз Опеньки:
“Волосся довге — розум коротенький!”.

РИБА

Було колись в Дніпрі грімкому
Весела Риба плавала собі
(Дніпро між нивами, як лицар, голубів)
І їсти-питоньки було великому й малому.
Минулося! Недоленька Дніпровий Край **занапастила;**
Гачків з принадою наставила вона, —
І Риба хап! — і вже кона . . .
Й зірвалася з гачка одна,
Й проговорила:
“Я попливу в Дунай або в широку Волгу . . .
Чорт-має там гачків — приманок там нема . . .
І буду жити я ще довго-довго!”
О, Рибонько! Подумай ось сама:
Хоч проживеш ти вік в дешевому Дунаї
Або у Волзі капосній — ще ж є така
Ріка, —
Немає радості в чужому краї,
Недоля скрізь гірка!!
Філадельфія, 1951.

СТАЛІН І ХРОБАК

(Нова байка — старі мотиви)

Під комірець до Сталіна заповз Хробак.
Івана кличе “вождь” . . . Іван — їй-бо, козак! —
За горло хап Сосо, а шия, пхе, бридка . . .
— Що робиш ти? — Душу я Хробака! . . .
Коли б тут Берія спізвився на хвилину, —
Все людство славило б Івана й Україну.

БУДЯКИ

Ох, тяжко нам,
Великомученикам Будякам!
Куди не кинь,
Усюди клин:
Нас душать Жито, Просо і Ячмінь. —
Вже, мабуть, буде нам амінь . . .
А ми ж — величні Будяки!
Ми бачим обрії . . . й віки
Пливуть над нами у хмарках . . .
О, доле, де в безсмертя шлях?!

ОРЕЛ ТА ПІЛОТ

Злетів Орел у небеса,
У синій зорецвіт:
“Як тихо тут!.. Яка краса!
Який незмірний світ!
А там — внизу — здрібнілий люд
В кореях догоря . . .
Хай гинуть там! Не закують
Небесного царя!”
Але — о, що це? — грім і гук,
І грюк, і племінь мук . . .
Мов неба дар,
Крилатий цар
Упав Пілотові до рук . . .

НАШ ВІК

На кораблі, аеропляні,
Чи може там, де кров і дим,
Три Червяки, ніким незнані,
Кляли Наш Вік на всі лади
За те, що Вік Наш — не повзучий,
За те, що бомбами гримучий . . .
За те, що навіть під землею —
Не Червякам дзвенять плоди
І линуць в вічності алею
Електросяйні поїзди . . .

* * *

Звичайно, байка — правду чеше,
Як Глібів Леонід сказав.
Та Червякам стає не легше
Від гуркоту й заграв!

ПЕРЛИНА

“Росія проковтнула Україну . . .”
Прорік Донцов і сів на корабель, —
Й відчаливши за тридев'ять земель,
Продав таку перлину:
“Народ без пазурів і паці —
Пропаций!”

1949

ОСЕЛ І СЛОН

Політика — не кожному дається,
З-за неї кров в Кореї ллється . . .
Лише погляньте: навіть демократ-Осел
 (Хвала американських міст і сел),
Боронячи девіз партійного корита,
Зухвало виставив вперед копита . . .

 А Слон,
Поневажаючи і владу і закон,
 В театрі й на майдані
Осла втопив би в калабані . . .

* * *

Америко! Скажи мені, чи це не сон!? —
 Тебе репрезентують: Слон
 І Ачесон!!!

1952

ПІВЕНЬ І ПЕРЛИНА

Пихатий Півень попід тином
Шукав дорідного зерна;
Уздівши якое осяйну Перлину,
Промовив: "Гм!.. Не варта і пшона!..
І покіль Люди, Перлом скуті,
Конатимуть в нещасті лютім?!"

ЧИ ДОБРЕ?

Зібралися й помандрували на війну —
Велику і страшну —
Кожух та Гудзик-молодець . . .
Не взяв би їх лукавий грець!
Бо, кажуть, Гудзик не сякий-такий . . .
“Я, братці, ось який:
Я — багатир, а не пігмей-псяюха.
І жаль мені до сліз
(Адже, бігме, відомо скрізь!),
Що як я не надмусь,
Як не верчусь —
Мене ж таки чіпляють до соборного **Кожуха**.
А я волію навпаки:
Зібрати всіх земель голки,
Аби в єдину мить
Кожух до Гудзика . . . пришить!”

* * *

Чи добре? Угадять не штука:
Великим духом, силою малим — наука!

1945

МИША ПІД МІТЛОЮ

Поміж кочергами, під тихою мітлою
Сивенька Миша віку доживала,
Не кликала вона й не ринула до бою
За храм малоросійського гевала.

“Моя мітла — мій храм, мій сон і спокій . . .
Пощо горіти і гнівити неба шати?
Життя — манлива мить!.. Тож Кіт лукавоокій
Не витягне мене й за хвіст із хати.

Гей, слухайте уважно, Мишенята:
Тримайтеся мітли — своєї хати!”

Весною грім ударив . . . Неба шати
Напнули райдугу між горами і долом, —
І ген розлізлися дрібненькі Мишенята
Подалі від Содому . . .

А між кочергами, під мирною мітлою
У смітті Миша й далі просторіка, —
І день пропах гарячою сльозою,
Немов каліка.

ТИТАН

Де край,
Мов рай,
Не хмарний,
Де протікає легендарний
Славута,
Конав Титан до берега скелястого прикутий . . .
Життя, життя! Титан розбив кайдани . . .
Обмий,
Народе мій,
В Дніпрі криваві рани!

ЧУЖИНЕЦЬ В МОСКОВІЇ

Якийсь чужинець в Московії,
Протривкавши і гроші, і воли,
Повіситись хотів шнурком за шию . . .
Украв шнурок. Зловили і вели.
І суд, що знав закони й тасмниці,
Що був гуманним, кажуть, вщерть,
Прирік тому чужинцеві-п'яниці:
В ліску
На краденім шнурку
Собі самому заподіять смерть!

1952

ПЕЧЕРНИКИ

Ба, тяжко, брате,
Кайдани рвати!
Краще вже сидіти в темній печері,
Закривши вуха, неначе двері . . .
Що нам Кисви, Цезарі, атоми?
Нікого не хочемо знати ми.
Ми ж — українські печерники,
Любимо затишок, немов вареники . . .
Ідеал наш — шматок ідейки чи сала . . .
(Ах, пожалійте глевкого гевала!)
Ах, не гоніть нас з печери на фронтики,
Там же горять мечі і кров такі
Великими
Тече ріками . . .
Ох, друзі, друзі! Наш вік — вік холери:
Багряного і Бандери!!!

МЕТЕОР У МОРІ

Упавши в море, Метеор
Забув про лет, забув про горе . . .
Лежить на дні старий, суворий,
І ніби чує дивний хор:
“Запам’ятай велику повість:
Яке буття — така й свідомість!”

Авгсбург, 1950.

ПАРТІЙНА СВИНЯ

(Нова байка — старі мотиви)

“Ні краплі гордоців, ні совісти. Ну, йти!
Гарчав Свині Кудлай: — Ех, різні є скоти,
Але, їй бо, ти феномен-скотина:

Тебе не зворушить ні словом, ні кийком.
Наплюй тобі в лице — подякуєш тайком . . .
І як дрючки витримує твоя свиняча спина!?”

Хавроня хрюкнула: — “Дарма

Турбуєшся — тобі ж я не кума . . .

Мені однаково: чи бита, чи не бита —
Аби не гнали від партійного корита!”

ГОРА Й ОРЕЛ

Гора й Орел, величні, навесні

Сповняли свято зореквіття . . .

“О, Матінко! Вершино! Вір мені:

Я виріс на тобі — і знаю світ я.

Тож вищий я за всіх! Ген-ген віки

Під крилами цвітуть розмасм . . .

— Неправда! Вища я, добродію палкий:

Орлиний рід я на собі тримаю!!

ХАМЕЛЕОН

Забрьохана, знеславлена Лисиця,
Поївши кўрятинки, — ох, напасть! —
 Прибігла до криниці
 Похлискати водиці,
Але — ой, леле! — хто ж водиці їй подасть?
 Криниця ж і широка,
 І кругобока,
Туди упасти — вік занастить . . .
 Лисичка,
 Мов сестричка:
“О, людоньки, подайте, хочу пить!”
 * * *
До басчки мораль якась годиться
 (Її для друзів приборіг):
Коли біжить забрьохана Лисиця
Або Петро Кривенко-Кретиниця, —
Ловіть його і не шкодуйте ніг!!

ГЕРОИ

“Війна! Війна! . . . За правду стій!”
Кричали радіо й газети.
 І Сокіл мій
 Пішов на бій,
Героєм став і вмер естетом . . .
В могилу Сокола кладуть:
Героєві — коротка путь! . .

СОРОКА И СОКІЛ

“Я Сорока білобока,
Соколе далекоокий,
Ген летітиму! А ти
Поведеш мене в світи
За широкі, за глибокі,
За незморені моря,
Де плакають віщий спокій
Запорожця-байкаря;
Де немає піль бентежних,
Де і смерть не має прав,
Де звелись у вічність вежі,
Янгол меч в блакить підняв...”
Стрепенувся Сокіл юний:
— Ти зі мною? Я тобі
Покажу димучі дюни —
Хмари в небі голубім;
Я для тебе, о, Сороко,
Мов незвіданий пророк,
Буду славить світ високий
І з плянет сплету вінок!

ПОЛІТИЧНА ЛЮБОВ

Варшавський Заєць — Боже милий,
Комусь смішним це може здатись! —
До української Кобили
Почав, як кажуть, залицятись;
Вони були — немов би друзі,
На лузі бавились, на лузі...
Та Заєць — трохи з полохливих —
Не цілував її в уста,
Лиш гладив ноги їй грайливо
І нишком смикав за хвоста . . .
А раз, неначе напідпитку,
Продав їй шоколяди плитку
Й, підставивши стару драбину,
Поцілував Кобилу в спину . . .

* * *

Любов ця скінчилась без слави!
Кобила хвицнула ногою, —
Сторчма упавши головою,
Чкурнув “коханець” до Варшави!

1953

ЦАР БАЙКАЛ

Байкал
П'ятиголовий, дикий,
Мов ненажера-канібал,
Людей ковтає споконвіку . . .
Тепер з людських костей
Байкал буде мавзолей . . .

ДНІПРО І МИШЕНЯ

Дніпро між нивами гуде,
Дніпро добро, як лицар, діє:
На Запоріжжі молодіє . . .
Дивлюсь — а Мишеня руде
Радіє:
“Що за ріка? Така брудна,
Степами тугу котить сиву . . .
О, Дніпре пишногровий!
Водицю вип’ю я до дна!”
Дніпро турбіни наповня
І хилить брили сяйнолиці, —
І луснуло з напруги Мишеня
Дурне і нице.

БЕЗСМЕРТЯ

Під пальмою стрункою та високою
В степу Сагари там, де водопій,
Гримить запеклий бій
За жертву — сарну мертвоокою.
Чорніють пащі: Тигр калічить Леопарда, —
Струмує кров і багряніє світ . . .
Сповза поволеньки Давун із пальми й тихо пада
І — давить їх, обох, немов отак і слід . . .

ДРУЗИ В БІДІ

Мороз і сонце! Ліс скрипить, мов дід . . .

Ідуть додому через лід
Петро Жмурко та Пень Гаврило.

І каже Пень привітно й мило:

“Ох, Петре, Петре, друже мій,

Щось лід тріщить і вітер злий!

Вперед, вперед прохось! А я постію,

Щоб часом не побути під водою . . .”

Петро послухав. І пішов. А лід тріщить.

Гаврило Пень, неначе пень, стоїть

Та, усміхаючись, собі під ніс:

“Ну, й дурень репаний — вперед поліз . . .

А я . . .” і руки до кишень сховав,

І ротом став ловити гав.

Лиш мить одна — Петро Жмурко поблід,

І провалився десь під лід:

— Невже мені отут кінець?!

А Пень: “Мудрець! —

Кричить зневажливо. — Ти, мабуть, п'яний?

Нацупив нащо плащик драний?

Щоб завтра, Петре, ти купив новий кожух,

Бо, звісно ж, холод забивас дух . . .

Ну, як? Чи рибку видно у воді?

Та не горлай! Мені ще поклонись в біді!

Махай руками і ногами!

Йй-бо, ти вискочиш і добіжиш до мамі!”

Петро Жмурко обурений украй:

— Ти, гаде, руку-руку дай!!! —

І захлинувсь... А Пень: “Ти ніби п’яний . . .
Кожушок, бачиш, маєш драний . . .
Гай-гай! Кругом сніги і вітер пре,
А в тебе на плечах дрантя старе!”

І далі белькотів Гаврило Пень,
І друг його життя скінчив останній день.

* * *

Такі “пеньки” — я мушу тут сказати —
Ще й раді, як в сльозах ти . . .
Тож викорчуйте їх к бісу
Із нашого осонценого лісу!

1944

ВОВКУН

Вовкун унадивсь до пасток:
Насмакувавсь м’ясця доволі

И поспати ліг в печері голій.

Аж чує — Жаба: “Ква-ква-квок!”

Послухай-но, приятелю-небоже,

У пастку лазити негоже,

Не дорахуєшся кісток . . .

Ква-ква! Ква-квок!”

Хижак

Оскаливсь так:

— Пусте

Моя сусідонька плете! . . .

“Ква-ква! Кво-квок!” плигнула Жаба з моху . . .

Вовкун помер з переполоху.

ВОВКУЛАКИ НА ПАРНАСІ

Дер-Жабин-Вовкулак (речу до речі,
Старий кастрат, худючі плечі)

Ізлізши тількищо, либонь, із печі,

Зіп'явся на Парнас,

Де наш Тарас

Ягнята пас . . .

А на парнаському смітті

(Чи то в блювотній блекоті)

Дрімав у забутті

Юнак —

Лукавий критик Юрій Вовкулак:

“Ах, так?! —

Мов очманілий, заgrimів. —

З яких країв, старий, пришвендіяти посмів?

Чому ж мовчиш, мерлятино? Чи . . . ти здубів!?”

* * *

Вони ще й досі б'ються здуру:

І творять там літературу

Для МУРу.

1948

ЗА ГРАТАМИ

Невеликі філософи — невідомі “Сократи”

Попали за ґрати

Та й думали: “Світ — це болото,

Що підпливає кров'ю та потом . . .”

О, милий Боже! Дай їм розуму й сили:

Світ наш — великий, ясний і милий!

1951

ВІТРЯК

Старий Вітряк на вітрі торохтів.
Його політика нехитра:
Він визволить хотів
Народи від катів, —
Тож крилами махав і батував повітря . . .
У ківші його пустий ніхто не підсипав
Ні жита, ні янтарної пшениці;
А поруч москалі на золотих снопах
Справляють вечерниці . . .
Дарма, дурниці!
Майнуло, наче міт, повз нього триста літ . . .
О, зупинися хоч на мить в степах, земляче!
Пощо ж отак,
Хоч ти й Вітряк,
На вітрі торохтять? —
Безкрилий дух плазує й тихо плаче . . .

СМЕРТЬ І ЛИЦАР

Страшенна Смерть оселями блукала:
Косила все і нищила до тла,
Старих і молодих немало
В незнане завела . . .
В долині ж, край села, веселий Лицар їхав
І пісню про
Дніпро
Співав він, мрійний, стиха . . .
І Смерть йому заглянула нежданно ввічі —
Не раз, не двічі:
“Відвага смертоносна — слава Січі! . . .”

ТХІР - ДЖУГАШВІЛІ

Грузинський Тхір — Іосиф Джугашвілі
(Народи всі, надходить чорна мить!)
Здружився з Леніним в московській віллі:
“Великий ти!” сказав і . . . став його душити.
Палали дні. Спливали кров'ю роки:
Чи Півень де, чи Курка, чи Гусак,
Немов і треба так,
Аж розпирає вже Тхорові боки . . .

* * *

Дивлюся я на береги Дніпра,
На золоті лани моєї України, —
І бачу й там кривавого Тхора . . .
Його б пора
В Дніпро укинуть!

1952

ЛЮДИНА ТА ГОДИННИК

Людина впала з високості,
Розбила кості
І серце теж . . .
Годинник стукає — неначе прагне в гості
До нових, світлих узбереж . . .

* * *

Ми створюєм, до речі,
Міцніші за Людину речі.

1947

НЕ ГУСИ МИ...

Сяк-так убившися в соборне пір'я,
Вже захотіло
Сміло
Гусеня літати . . .
И оббігавши дарма подвір'я,
В одчаї стало лепетати:
“У височінь злетіть не сила,
Бо крила
Ще не ті! . . .”
А Гуска-мати
Взялася научати:
— Ох, нам не бути в висоті,
Бо ідеал наш — це подвір'я,
Ставок, де все в нім є . . .
Опудала ми сонні з пір'я,
З нас кожне тільки їсть і п'є!

ПОТІХА КИЄВА

Потіха Києва і придніпрових сел
Осел,
На власні довгі вуха лютий,
Плигнув угору, щоб Орла хвицнути
Однак,
Хоч як,
Засмиканий, брикав,
Лише смішив партійних Гав.

СЛОН У ПАРЛЯМЕНТІ

Слона пропхали в парламент,
Казали: він — мудрець, бо голова велика,
А хоботом хапне — зігне в єдиний мент
Тхора, Ведмедя чи Індика . . .
Напнули на Слона
Кашкет з англійського сукна,
На очі — окуляри, щоб не міг блудити.
По всіх материках громохкала війна
І славили Слона
Банкіри і бандити:
Усім він догодив . . .
Дарма, що носом тикав
Сюди й туди . . .
Обида невелика!
Раз до Слона прийшов хвалько Індик
Старий, замріяний, мов справді мудра птиця;
Неначе гордий войовник,
Перед індичником любив повеселиться . . .
“О, президенте! Я — не німець, не москаль . . .
Однак, вони — бридкі сусіди —
Гребуть від нас пшеницю і перкаль
І чинять біди;
О, президенте! В золот-ріг труби!
Коли ж ти масш Божу ласку,
Соборну Батьківщину нам зроби,
А недругів запхай аж на Аляску!”
Слон в окулярах слухав. Хобіт звів
І прохача притиснувши до себе:
“О, братіку! Марнодаремний гнів:
Любов до ближнього — земна потреба . . .
Повір: у рідному районі,
Якщо уздрять, величного, тебе,
Подасть Указ ЦК ВКП/бе,
Щоб ти сидів, немов Хрущов, на троні!”

БІЛКА В ЛАБЕТАХ

Голодна Білка на сосні зеленій
Шукала їжі. Глядь! А з-за пенька:
“Здорова будь! — До неї Вовк гука. —
Чого ганяєш там, як навіжена?!”
Твій батько — кум і сват,
І гордий демократ —
З закритими очима вмів стрибать! . . .”
— Я маю теж кебету! —
Сказала Білка. Скік
Набік, —
І впала Вовкові в лабети.
— О, милий мій,
Прости мені, малій! . . .
Перед обідом Богові молився й батько твій! —
В лабетах Білочка тремтіла:
Отак жила,
Мов ниву перейшла . . .
Тут Вовк старий (худе і дике тіло)
До Бога став молитися, забувши гін до зла;
Ввижалося йому — галявина в жоржинах,
Він, молодий, Ягнятко намина,
А там, де снить про синь сосна,
Його чекає запальна
Дружина . . .
Оглянувся — кривий і сивий . . . Світе клятий! —
Нема ні Білки, ні Ягняти . . .

АКУЛИ

Затихли обшири фронтів. Акули
В глибоких водах знов гримлять . . .

Кружля

Притомлена Земля

Космічний вальс. І ми зідхнули . . .

І ми зідхнули! Тільки що ж!?

Пройма Акул смертельний дрож!

АКУЛА ПЕРША:

Дарданелли

Мені віддайте! . . . Знайте: я

В гучних, задимлених боях

Ескадри ваші й каравели

На дно закину — потоплю . . .

Я тут сваволі не стерплю!

АКУЛА ДРУГА:

Демократи!

Між нами згода і добро . . .

Ну й що? Загонимо за ґрати

Акулу першу? Хай Дніпро

Несе блакитно-вольні води

До моря нашого . . .

АКУЛА ТРЕТЯ:

Народи

Нехай живуть і гинуть ярма! . .

АКУЛА ЧЕТВЕРТА:

Окей! Крушили ми недарма !!!

* * *

Затихли обшири фронтів. Акули

В корейських водах гомонять . . .

Даремно Рибоньки зідхнули:

Встає страшна

Війна

З багна незгоди і проклять.

БОРОНА

Забута Борона лежала край дороги,
Занедбана, в полоні іржавинь,
Об неї подорожні били ноги . . .
І сталося: гроза, прогонячи теплінь,
На півпуті застала Селянина;
Він біг, щоб десь сховатися, і біг іще . . .
Та несподівано почув: “Людино!
Візьми мене й сховайся, ніби під плащем!”
Він зупинився, молодий і дужий,
Піднявши Борону, накрився нею . . .
А дощ шумів блакитний і байдужий;
Промоклий Селянин дорогою своєю
Ішов. Ще й Борону над головою ніс . . .
(Сріблилися жита, неначе юний ліс).
— Прийду додому і скажу: Олено,
Не зовсім мокрий я — ти ж дякуй не мені,
Подякуй он забутій Бороні, —
Не кожна крапля падала на мене! . .

1942

БЕРЕГИ

Два побратими — Береги,
Бундючною розлучені водою:
“Нехай борвють вороги —
Ми будемо повік з тобою!”

ВДОВИЦЯ ГЕРОЯ

В УПА упав понтійський Сокіл . . .

Його дружина Соколиха

Робуча, мрійна й серцетиха

В самотині співає келех років.

Мізерний блазень Горобець

До неї внадився, мов кум . . .

— О, баягузище! Терпець

Мені урвався . . . Сором! Сум!

Не жити — ні! —

Мені

З тобою . . .

Помру вдовицею героя!”

МУР

В пустелі,

Сховавшись від багряних бур

За Мур,

Жили пігмеї превеселі

І прославляли світ мініатюр . . .

І дні, як зорі, пролітали,

І падали припилені віки

Від помаху Господньої руки . . .

О, будь же те, що сталося! —

Орли не уникали бур:

Злітали, наче лицарі, на змиршавілий Мур!

ГОЛУБИ НАД КИЄВОМ

Над Києвом витали Голуби;
А ген Дніпро сіяв широкий, голубий . . .
“Добридень, любі Голуб’ята! —
Озвався Яструб. — Розіп’ята
Моя недоля спить під тином,
Голодна й боса, мов дитина . . .
Я зріс далеко ж за Дунаєм,
Де хліба й звичаїв кат-має . . .”
— Ах, так? — Сказали Голуби. — Ми знаєм!
Лети ж до нас! Тут хліба й соли
Доволі!
Одначе, пам’ятай: на придніпров’ю
Ти будеш жити згодою й любов’ю!!

ШАКАЛ І СОКІЛ

Поліз на дерево Шакал,
Щоб ягідок поїсти . . .
Подравши шкіру, він гукав:
“О, доле, дай долізти!”
Тут Сокіл злинув з висоти
І з’ївши ягодину,
Промовив щиро: — Що? . . . Кортить?
Сповзай, а я — полину!

ДВА ЛУКИ

Важенну ступу, замість дзвону,
Повісили в Прилуках два Луки, —
Та й товчуть воду, бідаки,

Без розуму й резону . . .

“І пощо воду товчете удвійку? —

Питають люди їх щораз. —

Від того ж користи для нас

Немає й на копійку!”

Одначе, два Луки

Не в тім'я биті . . . Навпаки:

І тая славна ступа

Ще дужче гупа . . .

* * *

О, не збирайте двох Луків докупн:

Вони ж товктимуть воду в ступі!

27. IX. 1952.

ШПАК

Шпак-неборак (на похвалу — мастак!),

Гуляючи поміж березових алей,

Гукав Зозулі, нібито козак:

“Співаєш ти — позаздрить Соловей! . .

Коли б у рідному районі

Співали так колгоспні Коні —

Преславні ми були б навіки:

Пізнав би нас Волл-стріт великий!”

СЛІПА КУРКА

Осліпла Курка — жах! — імла покрила очі
Беззоряна, холодна, мов Нірвана . . .

Її дівочі

Літа не вернуться й над ставом золотим не стануть.

Вона греблась на смітнику. Щоранку,
Як пишній промінь запалає на шпилі,

Від ганку

До неї йдуть два Півні, ніби королі . . .

Що перший Півень — красень милий літа,

Жага й вино —

Співає Курці, наче той пііта,

Про зорі у світах, про вибите вікно . . .

А другий Півень — доле люта! —

Хапає все, що вигребе вона,

Сліпа, зажурена і Богом призабута . . .

Де два злодюги — там мета одна!

ЛІТЕРАТУРНЕ ТЕЛЯ

Раз видавши худеньку збірку

“Душа й шкапина”,

Забіг Слабутенко в свою кімнату-нірку

І, тріюмфуючи, стрибав: “Я — геній! Я — Тичина!”

Отак ще іноді засмоктане Теля,

Брикаючи, само себе розвеселя . . .

ШАШІЛЬ ПЕРЕМІГ

Перед печерою старою
Дуб стиха гомонів,
В печері тій весняною порою
(Либонь, це личить і герою)
Від гніву іклами дзвенів
Диктатор-Лев . . . Ох, доле! Доле злая!
Товстіє дерево й печеру закриває . . .
Отож, болить у Лева буйна голова,
Шпигає в ніздрі кропива
І він хрипить, і гривою матляє.
“Овва! —
До нього Шашіль з дуба промовляє. —
Я повалю це дерево — лісянин всякий знає;
І будеш ти, о, Лево - побратиме,
В печері вікувати, дякуючи долі;
Над нами хмар фльотилія пливтиме
По Божій волі . . .”
“Ха-ха! Хе-хе! — Лев засміявся. — Ти!? Нікчема?
Тут ми від потойбіччя не втечемо . . .
А ти приповз байками забавляти?!
Чи не з Кремля ти? . . .”
І Шашіль мовчки в дерево заліз,
Точив його, мов навіжений гриз,
І врешті переміг: дуб геть засох на хмиз.
— Ото! — На Лева Шашіль грізно блика. —
Танцюй в печері на чужих кістках . . .
Однак, сильніший я! Так крапля невелика
Довбає камінь у віках!!

1949-52

БДЖОЛИ

Де яблуні й вишні щороку цвіли,
В затишному вулику Бджоли жили;
Вони працювали і — никли вандалі,
Їх келію пишну всі лиха минали.
І ниви шуміли й сади буйноцвітні:
“Хвала і повага вам, Бджоли привітані!”
Хвалою пишалися Бджоли крилаті,
Суворовеселі, на мед пребагаті . . .
Та горе не спало: і їм довелось
Побачити в себе у вулику Ос;
Боролися Бджоли за Хату свою,
Здобувши безсмертя в смертельнім бою . . .

1943

ДРУЖБА

Велика дружба — скарб неоцінений.

* * *

Отож (я баєчку на новий лад веду)
Зійшлися в ялтинськiм саду
Осел, Ведмiдь, Йосиф-Лис та Слон силенний.

Чотири друзi — не чотири днi
Пили, ревли, дебатовали,
Щоб всi Шакали

Упали прахом на страшнiй вiйнi.
Йосиф-Лис там був, як лицар, у пошанi:
Гранати, танки . . ., мов закон,
Йому давали друзi бездоганнi —
Союзники Ведмiдь, Осел i Слон.

Не словом — зброею гримiла допомога!

Немає ж щастя без бiди:
Заливши крiвцею слiди
Й дороги,

Йосиф-Лис,
Як бiс,

Йшов уперто на Берлiн — до перемоги . . .

“Йосифе! — Тут загули союзники гуртом. —
Дипломатично не верти хвостом:

Чкурни з Берлiну чимскорiше . . .

Бо жити стало краще й веселiше!”

— “А конференцiя мiнiстрiв? А Потсдам?
А ялтинськi в Криму купелi??

Тодi ж ми всi — союзники веселi —
Дiлили свiт?! Ох, нi! Позицiї не здам!
За що менi тепер така ганьба i кпини?

Чи я не пiдставляв вам, демократам, спини?”

“За що, за що? . . . Отак волав Рябко-собака,
Аж поки друг Явтух на шиї зашморгнув аркан...
За те..., — сказав силенний Слон, — що ти — не пан,
Що в тебе розуму, неначе Кiт наплакав!”

Із книжки “КОЛПОЧИЙ СМІХ” (1946)

ЯГНЯ ТА СВИНЯ

Відбилося від матері Ягня
Та й заблудило між ярами,
А мимо йшла якась Свиня,
Кущі мараючи боками.
Тоді подумало Ягня: “Піду за нею,
Вона мене додому доведе.
З цією мудрою Свинею
Біда не стріне нас ніде”.
Свиня ж полізла через яр,
Через сади — і на городи,
Де наробила людям шкоди:
Ламала мак, що був, як жар,
Топтала моркву й огірки,
Картоплю рила й буряки.
Ягнятко бігало за нею
Та радо мекало: “З Свинею
Додому я прийду упарі,
А дома — мамка у кошарі
Мене давно вже, мабуть, жде . . .”
Аж глянуло — дідусь іде.
Підкравшись тихо до Свині,
Почав лозиною чесати
По ребрах, вухах . . .

“Те й мені

Ось зараз буде . . . Де ж це *мати?*!” —
Заплакало Ягнятко. А дідусь
До нього лагідно всміхнувся:
— Тебе, невинне, бити я не буду,
Не потягну за хвіст до суду.
Тож знай: не бігай за Свинею —
Ходи з отарою своєю!

1943-45

МЕЧ

Застряв у піхвах Меч глибоко.
Скорившись долі, іржавіє,
І так у чорній безнадії
Минають довгі-довгі роки . . .

Лиш інколи, забувши про біду,
Знечев'я брязне доладу:

“Хоча голів ворожих не знімаю з плеч,
Я — Меч! Я — Меч! . . .”

КІНЬ ТА СВИНЯ

Свиня, вернувшись з війни,
Де не була ні в якій скруті,
Всі виставила ордени,
Мовляв, за подвиги здобуті,
Мовляв, і я уже не та —
Від орденів аж золота . . .

І раптом чує від Коня:
— Ти все одно — Свиня!

1945

КОРОВА Й ВОВК

І гостророга, і здорова
У лузі паслася Корова.
“Добридень, люба молодице!
Ну, як живеш? Яка травиця? —
Озвавсь до неї Вовк ікластий, —
Чи ж і мені тут можна пастись?”
— Будь ласка! — мовила Корова, —
Травичка тут, немов шовкова,
Смачна і свіжа, й соковита,
Дощами щедро перемита . . .
Але — хай буде це між нас —
Чи не піддурюєш в цей час?
Тебе мій рід,
Як слід,
Вже звірів,
І хто б тобі тепер повірив?”
— Ну, досить вже між нами крови.
Зачнім життя у приязні й любові! —
Отак хитрун Корову,
І гостророгу, і здорову,
Все піддурить старався
І, приховавши помисли свої, ще й закликався:
— О, щоб мої брати,
Немов чорти,
Мене смолою обливали,
Якби ми вас по-давньому займали! . . .
І, враз напружив сильно ноги,
Стрибнув . . . І впав на гострі роги . . .
* * *

Вже здавна кажуть люди,
Що Вовк довіку Вовком буде.
1943-45

ШАНУЙМО ЗГОДУ

Зустрілася Свиня з Козою
І стала їй казати:
“Сестриченько, їй-бо, з тобою
Нам тільки жить, не бідувать,
Бо ти ж Коза, а я — Свиня . . .
Нам чхати сміло на Коня!
Ну, що нам Кінь, ну, що Корова,
Що варта морда та здорова?!
У тебе роги, в мене рило —
Не те, що вуха у Кобилиці!”
Відмовив Кінь, а з-за порога
Іще й Корова круторога:
— Тю-тю! Дурні! . . . Шануймо згоду,
І нам не буде переводу,
А хто чванливе має рило,
Той нам не друг, а вража сила!”

1944

ВІЛ

Віл, впевнений, що вже ярма не поламати,
Що борозну йому топтати,
Стрибнув, розлючено, у рів,
І заревів:
— Хай знають скрізь і всюди:
Я — Віл! Волом і буду!

ШУКАЙ ПАРИ

Ослиця залицялась до Орла.
До півночі із ним, бувало, річ вела
Про се, про те, про лугову травицю,
 Про різну небилицю . . .
Ослиця думала: Орла
Вона за серденько взяла.
І так забувши все, свій рід, і лихо,
 Уже раділа стиха:
 “І будуть дітоньки орлята,
 А не вухатії ослята” . . .
Орел сховався аж за хмари:
— Шукай собі, Ослице, пари!

ХОЧ КРУТЬ, ХОЧ ВЕРТЬ

Упав Павук у черепочок із водою,
А думав ще пожить, не бідувать:
Напнути сітку під вербою,
Щоб мух ловити й кривцю з них смоктать . . .
Тепер вода, сама вода круг нього, наче море...
 Він, потопаючи, волав:
 “О, чом я велетнем не став?!”
 Чому мене спіткало горе?”
 Павуче! Круть, чи верть,
А в черепочку — смерть!

ОБІД

Птахи по лісі вістку розпустили,
Що, нібито, Ведмідь Бурмило
Скликає на обід
Сусід . . .

Зігнувся стіл: гриби, сметана
І курятина й інша сласть . . .
Сидять, чекаючи, лісяни,
Коли господар знак подасть.

От всі аж облизались смачно.

Бурмило лапу до потрав
Простяг і — лихо! Необачний! —
Цапкові рога відламав.
Хотів пробачитись, невдаха,
Та тут ізнов, як на біду,
Притис хвоста якомусь птаху,
Штовхнув лисичку молоду . . .

Перелякались бідні гості,
Чимдуж метнулися урозтіч,
А Вовк,

Хоч на столі й усе потовк, —
(Відважний, мабуть, чоловік),
Стрибаючи убік,

Прорік:

— Іди в берлогу ліпше спати,
Не Ведмедям гостей приймати!

СОРОКИ

Над садом, пишним і широким,
Злетілися Сороки
І, опускаючись на віти,
Веселі, стали скрекотіти:
“Моя кумасенько! Мене послухати не вадить --
Тебе ж новинька принадить” . . .
— Невже новина?!

“Розказать?
Повір, не вмюю я брехать,
Сьогодні чула я від іншої куми,
Що над Дніпром страшні громи
Одній Сороці хвіст одбили”. . .
— Та, що ти, мила?!

І я сьогодні на базарі чула,
Що Жаба десь підкови гнула . . .
“І Кіт, балакають край хати,
Ситеньку Мишу став кохати”. . .
— Прощай!
. . . Про це й сусіди, певно, будуть знати.

МОРЕ Й РІКА

Яксь широка й гомінка
Ріка
Хотіла Море обминути,
Щоб видатнішою побути.
Зібрала води, піднялась
І — знов у Море вся влилась . . .
Відень, 1945.

ЛЕБІДЬ, ЩУКА Й РАК

На придніпровому лану
(На новий лад цю басчку я втну),
Гірких зазнавши мук і сліз,
Впряглись у віз
Відомі — Лебідь, Щука й Рак . . .
І сталось, звісно, так:
Наш Лебідь вмить
До Києва — аж рветься, та летить,
А Щука нависна — у волзьку воду,
А Рак — ти ба який! —
(Мовляв, він також не дурний),
Плекаючи незгоду,
Аж рад,
Що тягне віз у Львів, назад . . .
* * *
Кого ж судити з них, скажіть,
Бо віз і нині ще стоїть?

КРОТИ

Ще на фронтах гудуть гармати,
Земля в огні палахкотить,
А вже в норі бенкетувати
І перемогу святкувати
Зібралися Кроти . . .
Кроти, Кроти! Сьогодні ви п'єте,
А завтра бомба вас змете . . .

ДУБ І ЛОЗА

Лоза базікала в долині:
“Я молода, гнучка й висока!
Нехай же скрізь
Про верболіз
Хвала гримить і лине! —
Негоди не бояться юні боки, —
Я ж нагинатись вмію щохвилини
І на коліна падати-благати . . .
А ти, Дубище,
Виріс вище
Хати,
Але твоя вся сила-радість згине,
Як тільки буря вдарить стогромова,
Бо ти — не я, що уникаю втрат . . .”
“Ну, що ж, ти нахиляєшся чудово, —
Їй Дуб сказав, — та я тобі не брат”.

1945

КОРАБЕЛЬ У ПІСКАХ

В краю пустель
Побудувавши Корабель,
Вже люди думали пливти у синє море,
За дальні гори . . .
Гули вітри. І серед тих пустель
Засипало пісками Корабель.

Я І ДУНАЙ

Поміж пісків, уламків скелі

Дунай

Веселий

Із краю в край

Кричав

І, ніби, всіх повчав,

Що найрідніший він для всіх у світі:

“З усіх сторін

Мені поклін

За тихі води й мрійне літо”.

А я, байкар, що плив не за водою,

Сказав, хитнувши головою:

— Ох, скільки, друже, не горлай,

Ти не Дніпро, лише — Дунай! . .

СЛАВА, ЩАСТЯ Й СОНЦЕ

Сіяє всесвіт. Величаво

Зійшлися Сонце, Щастя й Слава . . .

Як Слава прогучала:

“Я вас обох по світі величала!”

Як Щастя не змовчало:

“Я вас, великих, шанувало!”

Ім Сонце світлогруде:

“Я Славу маю скрізь і Щастя — **всюди!**”

ЛИМАН І КОРАБЕЛЬ

Корабель,
Пливучи із чужих земель
Почув, як крізь густий туман
Гукав Лиман:
— Усім бажаючи добра,
Уже й тебе пора
Закликати на тихі води
Від непогоди!

Та гордо велетень сказав:
— Я океанський пароплав,
Тебе я обмину . . .
І сів на міліну.

СЕЛО І ДЖЕРЕЛО

В яру, де все травою заросло,
Пробилося маленьке Джерело
І, звісна річ,
Текло - дзюрчало день і ніч.
Однак, водичка, мов на зло,
Смерділа ген аж у село . . .
Село ж, звичайно, як село,
Забило клоччям Джерело.

Із книжки “СІЧ І ВІДСІЧ” (1948)

ГОРБАТИЙ ЦАР

В печері чорній жив Амвросій —
Ведмідь горбатий і товстий,
Превесело йому жилося,
Бо він був цар . . . і кат страшний . . .
Минали роки. У підвалах
І в засланні з своїх рабів
Вандали жили витягали . . .
“О, як повсюди вольно стало! —
Амвросій-цар гримів. —
Нехай квітують гори й доли
У зорях тихих наоколо
І царства дужі та слабі
Співають в мене між зубів!”
Аж тільки — що це?! — грім і кров . . .
Іде пикатий кат на ката . . .
І щоб запанувати знов,
Ведмідь почав пащекувати:
“Клянуся вам рудим горбом,
Я подарую всім свободу,
Ніхто не буде з вас рабом
Від роду вашого й до роду!”
Проте, в нездоланих рабів
Проти Ведмеда гнів кипів,
І всі про нього говорили:
— Не виправить горбатого й могила!
Бурмила в клітці повезуть:
Горбатий цар — горбата путь!

ПШЕНИЦЯ ТА ЛОПУХ

Посеред ниви зріс Лопух,
Під сонцем владно красувався,
Любив кричати на весь дух:
“Я тут з усіх найкращий вдався!
Погляньте, лист широкий мій
Цілує вітер-дніпровій
І корінь мій в землі глибоко
Спива цілющі ніжні соки.
А ти, Пшениченько дурна,
У пір'я вбралася зелене . . .
Вклонись мені! Адже весна
Цвіте, мов зіронька, для мене! . . .”
Повз ниву їхав Селянин,
Пшениці лагідно спитався:
“О, чий це тут горлатий син
Так сміло розкричався?”
Пшениця в відповідь: “Лопух . . .
Мені — не ворог, та й не друг!”

Запоріжжя, 1943.

ВЕЛИКА ХМАРА

Велика Хмара гомовить,
Бринить
І блискає до площ . . .
А Дуб гіллястий тільки кпить:
“Велика Хмара — дрібен дощ!”

ЗРАДА

Заякорився липень у діброві,
Сумують арфи придніпрові . . .
(Прости, товаришу, на слові!) —
Метикуватий зубоскал

Шакал

У дружбі вічний присягався нетіпашному Ослові...
Палали дні
В багні
Незгоди і борні . . .

І ось в ліску

(За сонцем ніч роз'ятрена упала . . .)

Голодний Лев настиг Шакала:

“Хе-хе! Хе-хе! Та на своїм віку

Я навіть Червяку,

Не те що Левам, присягавсь немало.

А пан, голодний, із далеких сел?

І не смакує, певне, рясноплодих зел!?

У мене друг є вірний і дурний — Осел . . .

Вің, необачний, в яму западе —

М'ясиво свіже, молоде!”

“Ну, добре! — Лев з презирством заревів

І — лапу звів.

Коли ж наликавсь досхочу ослини

(Шакал натлився слини),

Побрів до Леопарда в гості,

Лишивши ябеді гарячі кості.

А Леопард — чолатий чоловік —

Подав йому пораду:

“О, чом Шакала, брате, не розсік?

Хто зрадив раз — нову готує зраду!”

А Лев: “На зрадниках стоїть новітній світ,

Без них трухліє й моноліт,

Ослиного ж не буде сала —

З'імо і Януса-Шакала!”

ПІВЕНЬ - КОМАНДИР

Яке життя! На купі гною
Звеличивсь Півень-командир:
“Шугає Ластівка стрілою,
Аж радується Божий мир!
Та що я, друзі? Ренегат?
Чи крила зламані? Чи хворий?
Полишу гній дрімотних хат —
Злечу, мов Ластівка, в простори;
Витати буду вище й далі,
Неначе Пітт, скорю zenit!”
Але, знечулений, в печалі
Шуліці трапив на обід . . .

ОСЕЛ В КОРОНІ

На горбку — зеленим троні
Цар Осел в новій короні . . .
Соловейко сів на сонце:
“Тьох-тьох-тьох! Осел, чи сон це?”
А Осяка-забияка:
“Соловейко-дурень квака . . .
Буду я співати! Він
Хай мішки тягає в млин!”
Сад дзвенить — на річ Ослину
Соловей сказав, полинув:
Що Осел патякать може,
А співати — крий нас, Боже!

1948

ГОЛУБКА І КРІТ

— Ой, моя Голубко мила!
Маєш дужі сиві крила —
Понеси мене у вись,
Там фіялки розцвілись;
Понеси мене далеко,
Де лунає Орлій клекіт . . .
Вже не хочу я повзти,
Як повзуть мої брати!
“Ну, тримайсь! — Голубка з сміхом
Так Кротові одмовля. —
Я тобі не хочу лиха . . .
Ти ж — неначе немовля . . .”
І полинули. У висі
Кріт поблід: “Наниз вернися! . . .
Ліпше в нірці буду жить:
Не Кротам краса — блакить!”

СТОВП*)

Край вишневого Садка,
Де блакить Ставка дзвінка,
Височів Стовпище трухлий,
Від дощів немов припухлий.
Він чванливу вдачу мав,
Вихваляючись, шпурляв:
— Я стою десятки років,
На стонадцять бачу боків
Далину без бороди,
Вуха місяця з води
Перший зустрічаю Я . . .
Горда висота моя!
Потім слід запам'ятати —
Маю душу демократа . . .
Обіззався велет Сад:
— Ти, хоч сердься, — нам не брат,
Любиш погаласувати . . .
А от спробуй користь дати!
Тут не змовчав Став сріблястий,
Повноводий, коропчастий:
— Стовп високий аж до неба,
А дурний такий . . . як треба!

1941

*) Перша друкована байка.

ГОРА І БІЛКА

Гора висока панувала,
На Білку гримала вертку:
“Ти все стрибала, вихрувала . . .
І що ж ти маєш на віку? —
Маленька, слізна, малозвісна . . .
А я — Гора висока й грізна!”
Йй Білка-білоніжка:
“А ти не вмєш розкусить горішка!”

ДИПЛОМАТИ

“На конференції міністрів неспроста
Я встану
Й гряну:
Дипломати!
У курнику я втратила багряного хвоста . . .
Але — чи варто ним матляти!?
Хто має хвіст —
Убогий зміст, —
Таких — за поліційні ґрати . . .”
— Чому ж отак не говорила,
Коли й сама хвостом крутила?!

ДОПОМІГ І РОЗСУДИВ

Із гуркотом камінна брила,
Скотилася і Змія придавила . . .
Тоді Хома Зігнитополя
До Змія підійшов:
“Ти, людолов,
Накоїв розпачу-бездолля!
Та знай, що я — гуманний чоловік,
Мене уразив стогін твій навек”. . .
І ось Хома нагнувся, напружив силу —
Відкинув геть важучу брилу.

Потвора Змій,
Звільнившись: “Друже мій!
Голодний я і змучений до смерті,
Тебе я мушу, Хомо, зжерти!”
— Невдячний ти! — Хома позеленів . . .
І в горах грім загомів. —
Поглянь, Суддя

Надходить,
І хмари хлюпають, як води.
Нехай же Бог
І нас обох
Розсудить допуття!”

Суддя:
“Ви що задумали? А ну,
Чи може сварку, чи війну?
В єдину мить,
Як то було — мені ви покажіть!”
Хома всміхнувся премило,
Напружив силу,
І знов на Змія пересунув брилу . . .
Тоді Суддя, що здавна верховодив,
На брилу ставши, вимовив на подив:
“Під брилою хоч землю проломити —
Вже другого не діждешся Хоми!”

МУДРА ВОРОНА

Улесливці, немов дурман, довкіл ростуть . . .

На гожий лад

Я рад

Про них модерну байку втнуть.

* * *

Ще Глібів Леонід, Езоп й Іван Крилов

Горіли афоризмами і не згасали . . .

Живий сучаснику! Сьогодні бачу: знов

Несе Ворона в дзьобі сало . . .

Ну, думаю, посестронько смутна,

Не встигнеш, мабуть, носом копірнути,

Як тут Лисичка навісна

Зуміє сало проковтнути.

Приглянувся: Ворона сіла на дубок . . .

“Стривай!- Лисичка подас, мов лебединий голосок. -

Гергепонько моя!

Учора ж я

Потурила від себе режисера Солов'я . . .

Ой, заспівай мені, кохана,

Про зорі неозорі Дніпрельстану! . . .”

* * *

Помовчала Ворона повнотіла,

А сало з'ївши, крякнула і — полетіла.

ПОЕТ І КРИТИК

“Який Поет! Вогонь! Краса!
Нечуване звучання! . . .”
Так Критик у захопленні писав
Зарання.
І наш Поет співає — невгава
У гордім поетичнім леті . . .
А Критик ще: “У нього мудра голова,
Немов у Гете . . .”
* * *
Поете! Крила маєш ти Орла,
Та вб'є тебе улеслива хвала
Вухатого Осла!

ЇЖАЧКИ

В іржавій соломі жили Їжачки
І горя ніколи не мали . . .
Погордо піднявши списи-колючки,
Частенько вони промовляли:
— Хай тільки посміє хто нас зачепить —
Доценту розіб'єм того ми,
І будем щасливо і їсти і пити
В оцій наймилішій соломі . . .
Як тільки ж почувлися гуркоти грому —
Зарилися глибше в солому, —
І досі по норах дрижать Їжачки,
Сховаваши списи-колючки . . .

1945

СНІГОВА БАБА

Весела Баба ранньою весною
(До речі, Баба снігова:
Ломачця — руки, рот — трубою)
Шпурляла миршаві слова:
“Хоч сива я, а буду вік сидіти
Усім на зло;
Закрию сонце білим помелом,
Аби сніги гули і лютий вітер! . . .”

* * *

Немає Баби, що сиділа,
Лякала всіх, немов старе дупло:
Струмками з Баби потекло . . .
І — діло!

МЕЧ І ЗІРНИЦЯ

Забрязкав Меч Зірниці молодій,
Що він — герой, що він — не баба,
Не дилетант і не нахаба,
І піде, хоч сьогодні, в бій . . .
Без сорому завжди і всюди
Крушив — у сні! — зфортечені споруди
І батував . . . словами вражі груди.
Зірниця ж як? Мовчить . . . І я мовчу,
Хай Меч набрязкається досхочу.

НА ДУНАЇ

Ген на Дунаї по війні
У шерехатім бур'яні
Уздріла Зайчика Лисиця,
Руда північна хапівниця.
А він мерцій подалі втік,
Бо знав "сестру" не перший рік . . .
Та всюдикапосна Лисиця
Кричить здаля: "Не буду злитися!
Ти не тікай! Я все пробачу . . .
А там і орденем віддячу!
Мені повір: ніколи і ніде
З твоєї голови й волосся не впаде!"
Залескотало в Зайця в носі,
Він зупинився на дорозі:
"Ах, може . . . далі не тікати?
Я чув — Лисичка вже не та:
Вже відучилася хапати —
В душі, як сонце, доброта . . ."
Повірів Засць, звісив вуха,
До нього зблизилась псяюха . . .
І сталось так: волосся з голови не впало,
Та тільки голови у Зайчика не стало!

1944

ВІЛ ТА СВИНЯ

Задумала Свиня Волові догодити:

Наділа роги і — мерщій:

“Ти — мій!

З тобою впарі нам ходити . . .

І знатимуть і тут і на чужині,

Бо слава прогуде навкіл:

Рогатий Віл

Свиню рогату має за дружину!

Бери мене . . . якстій!

Ти — мій!”

Та Віл надувся, наче міх:

— Я дякую за казку! . .

Ми знаємо тебе і рідних всіх

Твоїх

І їхню ласку . . .

Скажи мені і не верти

Хребтом —

Чи будеш ти

Ходити під ярмом?

СЛИМАКИ

Повзли через дорогу Слимаки.

І стали мов титани: “Стережіться!

Над нами — хмар вінки,

А в грудях — криця . . .”

— Тю-тю, маніяки! . . Та ви ж — порожняки! —

Озвалася до них Жар-птиця.

ДАВУН

До столиці заповз Давун,
Контрибуції брав, як гун;
Мимо станцій, мостів, застав
Ліз Давун і усе ковтав . . .
Раз даючи послам інтерв'ю:
“Я Європу бичем обів'ю,
А з святих королівських корон
Ликать буду вино, як Нерон!”
Мимо станцій, мостів, заграв
Повз Давун і — в яму впав . . .
Вже Давун наковтавсь . . . не устане . . .
Б'ють вандала киями кияни!

1948

ЯК ДБАЄШ, ТАК І МАЄШ

Орли

Із поля вістку принесли,
Що люди там стебло плекали,
Про колоски ж не дбали . . .
Жнива! Жнива! Вістки тривожні:
Стебло високе — колоски порожні . . .

1946

РЕКОРДСМЕНИ

Всюди в природі —
Лихо та й годі! —
Всі підкоряються моді:
Прагнуть творити в погорді
Світлі й високі рекорди . . .
Засць-спортовець (о, як тут мовчати!?)
Хоче попереду мчати . . .
Чом же бо, друже, не вийти з нори
В поле під сині вітри?
Лебідь, дивись, на сріблястій водиці,
Як і годиться,
Мудро провадить дозвілля . . .
Може, хто скаже, що це божевілля?!
Милий колего! Чи знаєш? Чудова наука:
Шлуночок повний і — гине недоля сторука . . .
Тільки рекорди — то поступу річ!
День хоче вирости більшим за Ніч . . .
Видра оката, під наступом моди,
Прагне здобути модерні рекорди:
Переплисти поміж скель і холодних вітрів
Кілька полярних морів.
Полоз — старий критикун-дипломат —
Вето наклавши, повзе до Карпат . . .
Ластівка теж (правди нікуди діти!)
Землю навколо спішить облетіти . . .
Ах, що писатимуть в пресі щораз:
Жінка — літун! Це — єдиний мужчина між нас!
Друже! Ведмідь — наче біс пелехатий —
В теніса хтів би хоч трішки пограти;
Вовк все потовк і, зробившись прихильником моди,
Тягне Ягнятко кудись за городи . . .
Гей! А Людина — не Вовк, не Жар-птиця —
Також на щось пригодиться!

ВИНОГРАД І ЛИСИЦЯ

Залізла в зелен-сад
Голодна лугова Лисиця;
 Високий Виноград
Довкіл рубінами іскриться.
В Лисиченьки на стиглі грона
Горить і зір і зуби дзвонять . . .
 Вона то підстрибне,
 То всенький світ клене:
“Зелені ягоди не радують мене .
Пхе! Бачить око — зуб не тне!”

СИНИЦЯ

Синиця в славі мерехтіла . . .
І — облетівши Океан,
Над рідною Рікою сіла,
 Конаючи від ран . . .
 “О Річенько! Чи ти це?
Мою весну згадай.
В чужім краю — гірка водиця
 І рай — не рай!”

КОРОВА ТА ОСЕЛ

Чи в вівторок, чи в суботу
Йшов Осляка на роботу,
Ледве ноги волочив,
Чебреці потолочив;
Потім, ніби ненароком,
Не моргнувши навіть оком,
Зачепився він за пень, —
І пролежав увесь день . . .
Звечоріло. Встали зорі
На Господньому просторі,
Прохолодою з Дніпра
Повійнуло . . . “Що ж, пора
Йти додому, рідні ждуть . . .”
І, збираючись у путь,
З живота на спину ліг,
Захропів, як тільки міг,
Мимо нього йшла Корова
Круторога і здорова:
“Як живеш? Підводься! Що ти?
Вже лежиш після роботи?”
Йй Осел: “Скоріше, люба,
Відчепи мене від дуба,
Цілий день я тут лежу,
Під гнилим пеньком дрижу:
Хворий я — у животі,
Мов би то після куті . . .”
Посміхнулася Корова:
“Помогти? Та я — готова!”
І надувшись якомога,
Понесла Осла з дороги . . .

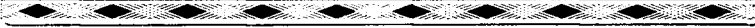
Запоріжжя, 1942.

ЦЕРБЕР НА СІНІ

Іклатий Пес поспати ліг,
Поклавши голову на схрестя ніг . . .
Аж, гей! Лобатого Вола
Недоля, певно, зла
До сіна привела.
“Бридка личино! —
Харчить рябко під сіном. —
Я день-у-день косив сінце чин-чином . . .
Отож, хоча і сам —
Не гам,
Але й тобі сінца не дам!”
— О, Цербере! — Наставив роги Віл могутній. —
Покладай ще на кутні! . . .
І Віл смакує соковите сіно,
А Пес глитає слину.
* * *
Якби на рідних перелогах
Були й тепер такі Воли,
То Цербери безрогі
Ярмо б тягли.

КОРОП У БАСЕЙНІ

В басейні Короп-молодик,
Неначе в морі, порина:
І світ здається без біди,
Нема кінця йому і дна . . .
З басейну спущена вода, —
І пил на Коропа спада . . .

ЇЖАК ТА ГАДЮКА

Їжак — зухвалий молодець,
Палючоокий і колючий —
Гуляв, сміявся . . . й накінець
Гадюку вздрів десь біля кручі.
Вона і в'ється, і сичить:
“У мене також голова є! . . .”
Та наш Їжак, гарячу хіть
Притамувавши, їй співає:
“Гай-гай! Гадюченько, пищиш?
Либонь, мені бажаєш згуби?
Ти зло, подруженько, облиш,
Мене бо можна приголубить . . .
Я — молодий, ти — молода,
Я — добрий і ростучий . . .”
“Козаче, в іншому біда . . .
Кохатись нам не випада:
Я — зла, а ти — колючий!”

СОКРАТ І КСАНТІППА

За горами, за легендарними морями
Жила Ксантиппа молода,
Сократа-друга донестями
Кохала й мучила, сварлива і бліда . . .
Іде Сократ, нетлінний, крізь віки,
Ксантиппу — з'їли Хробаки.

Мюнхен, 1947.

ЯБЛУКО

Не знає ні лиха, ні радісних дум,
Виздвонює Яблуко в юнім саду . . .
Як Сонечко встане, до нього загляне:
“Привіт тобі, Яблуко миле, кохане!
Чи маєш ти, Яблуко, в серці блакить?
Чи пестиш росу між осяяних віт?
Чи любиш всміхатися радо на світ?
Чи знаєш, як серце за другом болить?”
— Нащо мені друзі, без них проживу,
Без них я не гнитиму, впавши в траву . . .
А ти, ясне Сонце, з небес високости
Не дуже то часто літай сюди в гості!
І Яблуко горде і далі в саду
Росло, наливалось собі на біду . . .
Обвітрена Хмарка над садом пливла:
— Тобі я цілющі перлини дала . . .
Невже і до мене не маєш поваги?
Невже дорікати знаходиш відвагу?
Прилинув Вітрець молодий і гарячий:
— Привіт тобі, Яблуко, серце козаче!
Чого ж ти мовчиш? Що за дружба така?
Ще прийде до тебе недоля гірка!
— Ет, годі! — тут Яблуко згорда. — Дивак!
. . . А вже підповзає до нього Червяк.

БАРКА

Закута в кручі крем'яні,
Ріка ледь-ледь гойдалась
І з Барки насміхалась:
“Ще й ти — ой, лишенько мені! —
До моря широченного попхалась . . .
Та ти ж не маєш ні керма, ані вітрил,
Ані відваги, слави, ані сил . . .
Гей, Море збутнявіле та гучне
Умить тебе навіки проковтне!
Вернись на лоно осяйне!”
А Барка тиха й зоряна пливе крізь буреліт
У білий світ
І не чекає на чужий привіт.

СКЕЛЯ

Де берег повертас круто,
Гучала Скеля, наче грім:
“На березі моїм
Твердім
Мене нікому не схитнути,
І не розмиє течія:
Бо я — це Я! . . .”
Проїшли літа. — І Скелю водами підмило,
Без грому повалило . . .

МАТИ І МЕТЕЛИК

Гули фронти. Легенький, мов пушок,
Без слави, сонця й милих подушок
Метелик на чужину втік
У доляровий вік . . .
“ . . . Я крильця молоді попик . . .
Яке це щастя — пити сік
З чужих ідейних рік!”
До нього, мов зачувши горду мову,
Прошамотіла Матінка стара:
— Ох, сину мій безкрилий, безголовий! . . .
Бодай не бачив ти мене й Дніпра!

1947

СТРУМОК І ВОДОПАД

(Нова байка — старі мотиви)

Гримучий Водопад, спадаючи в Нірвану,
Струмкові тихосейному: “О друже мій коханий!
Дивуюся: ти майже непомітний,
Лайдакуватий,
Бідний,
Але гостей щодня — хоч греблю загати . . .
І пощо йдуть вони?” — “А лікуватись!” —
Бринить Струмочок золотий.

1947

ЖАБИ

Розквакалися Жаби призабуті,
Що їм, мовляв, на світі добре жить,
Що їм сіяють сонця струни суті
І їх болото квітне, мов блакить . . .
Та ще казала Жаба-квакотуха
І повторяли Жабенята вслід:
— Нехай дрижать потвори клаповухі!
Нехай живе болото і наш рід! . .

* * *

А що скажу вам я, байкар — не раб?
Болото — гордощі для Жаб . . .

Берлін, 1944.

ВОВКИ І ЛЮДИ

В морозну заметіль (однаково, будь-де)
Вовки зійшлись, мов лицарі в бою,
І думав кожний: “Побіч Вовк іде —
Мій побратим і друг . . . Невже його заб'ю? —
Посічений, покраяний, мов я,
Бреде на всіяну кістками путь”.
І в ніч таку зійшлись — аж лють в очах буя! —
Людини дві (однаково, дебудь)
І кожна думає: “Ось поруч — Змій,
Марюка . . . дилетант і лиходій!”

ВЕЛИКІ Й МАЛЕ

На галявині у лісі
Недалеко від ставка
Лев, Свиня та Лис-гульвіса
Вроду славили Бика . . .
Бик хвалив Левину вдачу
І очей ясну світань,
Лев Свині: “Товчи будяччя!
Наша врода — Бога дань!”
— Наша врода — наша слава!
— Вже ніхто її не з’їсть! . .
(Жаба слухала над ставом
І всміхалась, мов на злість).
А закохані у вроду,
Всі до берега пішли:
— Ось погляньмо, друзі, в воду,
Як ми пишно розцвіли! . .
Жаба — плиг і плиг — розбила
Синє дзеркало води . . .
У малому також — сила!
Земле! . . І малих роди!

1948

ЛЕБЕДЕНЯ

Неначе молодий срібняк,
Лебеденя
Купалося в лимані;
Лисиця, що її звичаї знані,
Між зеленню виспівувала так:
“О найпрекрасніше! Прилинь сюди,
Мені на груди крильця поклади! . . .”
Лебеденя — бо мудре, бач, було! —
Подалі тихо відпливло
На золотінь безкрайого Дніпра
Від зла й лукавого добра . . .

СЛАВА Й ХРОБАК

“Мені скоряються діброви,
Шпичасті гори і моря!
Я — блиск! Я — сяйво! Я — зоря!” —
Трубила Слава Хробакові.
— Впади і поклонись мені! —
Хрипів Хробак, зіп'явшись на труні. —
До мене сходять у могилу,
І шана тут усім одна,
Жага і блиск, і все, що миле,
І чим ти чванишся, блудна!

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ

Пиндючний Півень злинув на ворота . . .
І ринула тирада криворота:
“Ку-ку-рі-ку! . . . Ку-ку-рі-ку!
Послухайте-но, друзі-невмираки,
Осли, Коти, Собаки,
Співати вміє так не всякий!
Чи хто утне з вас пісеньку таку:
Ку-ку-рі-ку?!”
З-за тину встав Осел Микита,
Прибігли Пес і Кіт невмитий:
“Го-го! Го-го! — аж бурхнув гук над бором. —
Самому дзявкати!? Бридота! Сором!
Ти диригуй! Та й разом утнемо! . . .
Усьому світові носи втремо!”
І загули, немов рубають дрова:
Репрезентація чудова! . . .

РАК - САМІТНИК

Сіріє річка . . . Рак-самітник,
Як ще не грохає гроза,
Спроквола з нірки виповза
На смітник;
Квилить похилий очерет
Про сон — життя і день — без мет . . .
Чи буде так, що Рак-самітник
Великі клешні підведе
І в море молоде
Він попливе повз рідний смітник? . . .

З НЕДРУКОВАНОЇ КНИЖКИ ПОЕЗИЙ

НІЧ

Вже ніч причалила до Запоріжжя,
Заякорилась зорями в Дніпрі,
І місяць — скиба кавуна ще свіжа
З рябим зерном — палає угорі;

Бредуть тополі молоді і ніжні
Повз невтишими ситі ятері,
І вітерець на синім роздоріжжі
Перегортає пелюстки зорі . . .

Стоять бійці хоробрі на сторожі,
Вартують місто славне . . . Дні погожі
Прилинуть їм на соняшнім крилі;

І люд натомлений (бо працюватий!)
В солодко-мрійні сни сповитий . . .
Схилилась ніч-матуся до землі.

УКРАЇНСЬКІ ЛЯМУРЕТИ

Ми сильні тим, що хочем жити,
Що нас, мов дурнів, всюди бито . . .
Ох, киньте нам недогризок із столу
Або хоч волю дайте куцу й кволу,
А ми вже будемо вам вік служити —
Кайданим даром дорожити!
Ми ж українські Лямурети:
Брати ми всі й палкі естети . . .
Ми нашу славу Україну
Вперед ведем — на гільйотину!

1950

НА ПАСИЦІ

В саду, де яблуні гілчасті
Квітують пишно на весні,
Дід говорив мені про щастя,
Про мед і трави запашні . . .
Пливла над садом синь широка
І яструби літали злі,
І в теплих соняшних потоках
Купались бджоли на гіллі.
Було: ой, любо-свіжо всюди!
Краса весни довкіл цвіла . . .
Дивлюсь — на пасічника груди
Злетіла з квіточки бджола:
Така маленька, злотокрила,
Жовтаве черевце в меду . . .
“Чого тобі тут треба, мила? —
Озався пасічник-дідусь. —
Лети ж до вулика, сестрице,
А потім знов по мед і знов . . .
За труд бо сонце сяйнолице
Несе нам шану і любов!”
І я йому потиснув руку
Робучу, зморщено-бліду:
Спасибі, діду, за науку, —
У праці щастя я знайду!

ФЕДЕРАЛІСТАМ

Між вами — Гулаї, Костецькії,
Богатирчук і “дід” Тарас . . .
О, кодро п'яне і мертвецькеє,
До вас мій клич і гнів до вас!
Попали ви — облудомістики —
Туди, де цвіль Москви й іржа, —
Ще помрете, федералістики,
На вістрі власного ножа!
Під вашими брудними лапами
Вітри історії не дмуть.
Штовхайте ж, пхніть братів етапами
В кайданий край — на Колиму! . . .
Нікчемні ваші пози, грації
Відомі нам усім давно . . .
Продажні пси своєї нації,
Спускайтеся на дно! На дно !!!

1952

ПЕРЕДЧУТТЯ

А. Орлові

Падають стомлено дні
В прірву далеких віків . . .
Мабуць, не жити мені
Серед Дніпрових ланів;
Мабуць, мені не стрічать
Рідну матусю свою
Там, де струмочки дзюрчать
Казкою в синім гаю.

ВІНОК НА МОГИЛУ
ІВАНА НЕЧУЯ - ЛЕВИЦЬКОГО

(Уривок)

У рожево-хмарнім абажурі
Сонце мовить: я життя несу! . . .
Солов'ї, закохані, в безжурі
Прославляють ніжність і красу.
Потім вплива русявий вечір
Із-за гаю дальнього на Рось,
А за ним юнак іде, на плечі
Положивши весла . . . Розцвілось
У душі його палке бажання:
З "Кобзарем" порозмовлять в човні,
Щоб відчуті Січі вирування,
Щоб повстали з хвиль дитинства дні . . .
Тільки, що ж це ти, стрункий юначе,
В прозірній хвилі рониш сум?
І здається: ти уже не бачиш
Ані верб, ні човна, повен дум . . .
"Лихо б'є тебе, о, Україно, —
Москалі, поляки і жидки . . .
Але ж ти, матусю, не загинеш:
Я перо візьму — мої книжки
Сіятимуть правду (люд в кайданах!),
Я схвилюю душу не одну!.."
Ген вставала зіронька рум'яна,
Нагадавши квітку осяйну . . .

ДІВЧИНА З СОЛОДКОЇ БАЛКИ

Де зросла ти і з ким зустрічалась,
Як мене до полону взяла?
Краще б ми вже навіки з'єднались —
Рана в серці б моїм зажила.

А тепер я блукаю розбитий
І без муки не маю ночей.
Ну, скажи, що я буду робити
Без твоїх наймиліших очей!?

Буду мріяти й снити про тебе, —
Може прийдеш у сні хоч колись . . .
Пригорну тебе міцно до себе
І забуду, що ми розійшлись . . .

СТРУСЬ

Він у Києві, у Львові
Україну будував:
На оселі прифронтові
Сіяв чутки з рукава.

Наближалася негода:
Фронт... Фронтіще... Ближче... Блись...
Захопивши десь підводу,
Струсь за Одером спинивсь;

А на Одері, в Берліні —
Грім! — Алярми! — Землетрус!
Щоб не зрадить України, —
У пісок зарився Струсь . . .

* * *

Степ і степ . . . та кінь Серьожа
Знов і знов мене тривожать:
Бачу дальні сині гони,
Всі дороги, перепони . . .
Ріки: Прут, Дніпро, Інгулець,
Бруд румунських темних вулиць . . .
Як забути — не згадати
Древні лицарські Карпати,
Де з Ссрьожею вершини
Переходили орлині! . . .
Як забути — не спом'януть
Файну дівчину Мар'яну:
“Ось вам хліб і свіже масло,
Щоб здоров'я не погасло!”
Мила дівчино Мар'яно!
Я вернуся на світанку,
Тільки кінь та песик Бебі
Не повернуться до тебе;
Все я втратив: тільки мрії,
Тільки мрії — мов лелії . . .

РАНОК

На море неба промінь ліг,
А потім — нижче й далі —
За синій небокрай побіг
Без горя і печалі;

Із світанкових парусів
Вже сонце впливає, —
Земля в оновленій красі
Цвіте, в піснях буяє...

ВІДПОВІДЬ СІРКОВІ - ПІДЛАБУЗІ

Якийсь Микола Карпов надрукував у ч. 257 "Радянської України" (з 28 жовтня ц. р.) "байку" під заголовком "Самостійний Сірко", а в тій "байці" лас українських самостійників, подаючи їх в образі Сірка, що, мовляв,

"влаштовує гістерики
На різних хвилях "Голосу Америки",
Оббріхує, злодюга, без упину
Ту землю, де родивсь він сучим сином".

Очевидно, діяльність української еміграції таки не дає Москві спати, і вона використовує сірків-підлабуз для яничарської роботи. Тільки неясно: як же треба розуміти присутність України в ОН, коли "самостійність" її — ворожа ідея!

А оце наш відгук на цю "байку"!

У Києві — тортури й плач . . .
У Києві — нові руїни . . .
Миколо Карпов! Ти . . . пробач!
Ти . . . син чи ворог України?

Плюєш ти сміло на "Сірка" —
На самостійного титана . . .
Невже, скажи, Москва - ріка
Турбіни крутить Дніпрельстану?!

На дно ж осяде каламуть, —
І ми повернемось додому.
(Над Києвом віки пливуть
У сяйві слави й звуках грому!)

Вінок безсмертя степ ісплів
Всім тим, що мають силу духа . . .
А ти, напевно, з москалів,
Бо забрехався аж по вуха!

НА БАШТАНІ

В. Чапленкові

Поблискує зрябований кавун.
Підходить дід — баштанник - балакун:
— Та він дзвенить, їй-богу, ще зелений . . .
Погляньте: дині, дині які в мене!

І справді — дині тут скибчасті,
І запахні, як мед, і не гірчасті,
І довгі й круглі, жовті і рябі . . .
Попробуйте — розстануть на губі . . .

Дідусь розрізує: кавун, як жар,
А диня — скиби слави на траві . . .
— Земля дає за працю дивний дар!
Вклоняються їй вежі світові!

ВЕЧІР

В. Мартинцеві

День, мов квітка та чудовна,
Похилився і зів'яв,
Місяць тихий, щастя повний,
Ліг і мріє між отав;
Стрепенулися в просторі,
В небі зорі молоді
І в тім морі незорім
Попливли, мов лебеді . . .

ЛИСТ ПІЛОТА

О, моя дружино мила!
Опишу тобі в листі,
Як летів на пружних крилах
Я в zenіті золотім.
Хмари тихі, світлогруді,
Заквітчали неба синь . . .
Линуть вниз будинки й люди . . .
В піднебесі я — один.
Я лечу, моя машина
То воркоче, то співа . . .
В ці хвилини, Катерино,
Все в уяві проплива:
Я пригадую Юрківку
І веселий синій сад,
Де сіяв, неначе зірка,
Український виноград . . .
Я пригадую чин - чином
Неосяжні лани:
Кожен колос там — перлина,
Кожен щастям — гомонить.
Дорога моя дружино!
Як там соняшний синок?
Я до нього в думках лину,
Золотий плету вінок . . .
Хмари тихі, білопінні,
Заквітчали неба синь;
На землі, мов кручі, тіні . . .
О, машино! Вище лить! . .

Запоріжжя — Київ, 1939.

ЛІТО

Ліді М.

Вистигає колосисте жито,
До пшениці клониться — привіт . . .
Йде степами плодоносне літо,
Сонце підіймаючи в zenіт.
А воно — у морі фіялковім,
Де хмарини — крила лебедів.
Глянь, кохана: хвилі колоскові
Дніпровії котять до садів;
В тих садах вже ягоди наліті
Соками цілющими землі,
Ніби зорі в золотоблакіті
Радують і манять на гіллі . . .
Все це наше, дорога подруго:
Щире літо, вишні і жита . . .
Недаремно подружив я з плугом
Та й тебе кохаю неспроста . . .
Маєм руки чесні, працьовиті —
Щастя маєм на багато літ . . .
Йде степами плодоносне літо,
Сонце підіймаючи в zenіт.

НАД АРАЛОМ

Холод і туга, і вітер у вії . . .
Часом присняться родимі оселі,
Дніпр невгомонний, степи золотії,
Сонце високе й брати невеселі;
Хочеться впасти, забути про горе,
В грудях пекельний біль-жаль тамувати . . .
“Жду тебе, мила вечірняя зоре,
Ти з Придніпров'я? Скажи, як там Мати? . . .

И досі, напевно, жита не квітують,
Щастя-дороги в тернах заростають.
Зоре вечірняя! Знаю: катують
Матір-Україну, бо правди немає!”

Берег Арала. Шевченко в задумі.
Вітер пустельний над морем лютує.
Клаптик паперу, — і соняшні думи
Идуть у безсмертя, і людство хвилюють.

ІЗ ЮРКІВКИ . . .

Я із Юрківки, де Оріхів
Шумить піснями вдалині,
Де зорі падають на стріхи,
Немов троянди осяйні;

Де люд привітний, працьовитий
Горить в роботі до зорі,
Де Кінка, золотом залита,
Сповняє щедро ятері . . .

СПОГАД

Розспівались навкіл солов'ї, солов'ї . . .
Я ж не слухаю ніжного співу, —
В рученятах "Кобзар", в гаю думи мої,
Де хатина й дитя нещасливе.

Без матусі життя і робота тяжка,
Досхочу всі знущались з дитяти;
І росла, і жила в грудях пісня грімка
Проти тих, хто був ситий - багатий.

Мої думи в степу, де Тарасик в брилі,
Де Дніпро кличе ріки до себе . . .
Хлопчик вівці пасе і шука на землі
Ті стовпи, що підтримують небо . . .

Я читаю "Кобзар". Мій дідусь підійшов
І, заслухавшись, сів біля мене,
А пісні солов'їв виливали любов
На садок яблуневий зелений.

Це давненько було. О, юнацький порив! . .
(В чебрецях моя юність лилася),
Але я ще тоді в щирім серці створив
Храм безмертя і слави Тараса . . .

СЛОВО УКРАЇНСЬКОГО ВОЯКА

“За Сталіна!.. За правду стій!” —
Кричали радіо й газети.
А правда ж де? Й пішовши в бій,
Підняв я зброю на совети . . .

Сказала ж мати, з ким іти
І нищити кого доценту:
— О, сину мій! Чи чуєш ти:
Мазепа кличе і Шевченко!

В ім'я прийдешнього життя,
В ім'я культури, правди й слави
Я бороню свободи стяг
Під кулями боїв кривавих.

І рвуться рабства ланцюги
В пекельному страшному герці . . .
О, гиньте, хижі вороги!
За Рідний Край віддам я серце!

До прірви Юда вже іде,
Нема йому назад дороги . . .
Для нас веселкою цвіте
Вінок близької перемоги.

1943

ПАМ'ЯТІ Т. ШЕВЧЕНКА

Русокоса Катерина,
Сівши тихо при вікні,
Галтувала цвіт калини
на шовковім полотні;

Потім виросла тополя
В просині небес гнучка,
Біля неї — трав роздолля,
Далі — річка гомінка . . .

Катерина заспівала:
“Мій улюблений поет!..”
Й галтуванням завітчала
Кобзаря ясний портрет.

МАТЕРІ

Через жита густі та плідні,
Через смарагдові гаї
Вітри несуть матусі рідній
Слова схвильовані мої . . .
Моя далека, мрійноока!
Моя ти чайко степова!
Я вже пішов у світ широкий,
Де сонце волі осява
Між злом і правдою змагання, —
Щоб ти, о рідна, при вікні
Удень, вночі чи на світанні
Співала радісні пісні.

ЛЮБОВ НА ДУНАЇ

Небо — мов зоряний сад,
Квіти і вітер — хвилі Дунаю . . .
Вийти до тебе я рад
Хоч на хвилину — серце кохає.

Знаю: ти любиш мене, лиш мене,
Любиш, мов квітку росинка небесна.
Чому ж обличчя у тебе сумне,
Миля, жадана і чесна?!

* * *

Занадто мало мене любила,
Але багато тобі я дав . . .
Ген на Дунаї — сліпучі крила
Любов розкрила поміж заграєв.

Палкі слова і обіцяння . . .
Кому потрібні тепер вони?
Піду від тебе я на світанні,
А ти тоді — засни, засни . . .

* * *

Я знаю: ти — моя,
Я — твій навек, дружино . . .
Хай кров горить, хай кров буя! —
Ми створимо людину . . .

Можливо, що вона не так,
Не так буде конати, —
Новий народиться С п а р т а к
На горе супостату . . .

НА АТЛАНТИЙСЬКОМУ ОКЕАНІ

В океані чудо-риби.
В океані кораблі,
Переборюючи глиби,
Плинуть в синявій імлі.

І нема йому, немає
Ні початку, ні кінця . . .
Капітане! Хвилі грають,
Б'ють в розгойдані серця.

Капітане! Без обиди:
Ти зробив матросів з нас . . .
Де ж та золота Флорида?
Де ж ковбої і Тексас?

Стало сонце серед неба.
(Ген за обрієм громи . . .)
Україно, ще до тебе,
Ще повернемося ми!

25. XI. 1950.

РАННЯ ЗИМА

Хмурно. Хмарно. Дощ і вечір.
Сад дріма.
Ой, ви мрії молодечі,
Йде зима! . .

ТЕЛЕГРАМА

Вітрами замстене небо.
Під сонцем весняним перон.
Я їду, Тетяно, до тебе.
Співає пісні ешелъон.

Видзвонюють дзвінко колеса.
Гудуть телеграфні дроти.
І хочеться швидше в Одесу
Прилинуть, де море і ти . . .

Повз мене поля золотії
І села веселі біжать,
І вітер ласкавий у вії
Цілує, мов соняшний брат.

Подруго моя синьозора,
О, юности маковий цвіт,
Я лину до Чорного моря . . .
Тобі — запорізький привіт!

ЮРКІВКА

Юрко тут перший поселився,
Із Січі Запорізької козак . . .
За Кінкою не раз він з турком бивсь,
Поганець скуштував і шаблю, і кулак . . .
Сім'я Юрка росла із року-в-рік.
Юрко — чолатий чоловік.
До нього люду приїжджало
По хліб, по мед, по славне сало . . .
Шуміли роки — мов ріка.
— Поїдемо в Юрківку — до Юрка! —
Вже так казали часто козаки.
І їхали. Поганці, мов вовки,
Ховалися в байраках і тернах,
Шаблюки ж побратимів — блиск і жах . . .
Завжди, завжди хоробрий був той рід!
Село Юрківка — Запоріжжя плід! . .

АВТОБІОГРАФІЧНЕ

Я зростав на морі жита,
Спав на голім кулаці:
Моя юність горем бита,
Але пісня перевита
У фіялки й чебреці.

З працювितого я роду,
І мій батько — селянин . . .
Я люблю красу-природу,
Українську буїну вроду
І небес високу синь!

АМЕРИКАНІЗУЄТЬСЯ

Тодось сіно покосив
У чужому краї,
І з косою — неба син —
Фармера шукає . . .

Глянув фармер — і дрижить!
А Тодось з косою
За господарем біжить
І вис совою.

— Чом біжиш? Ти що за гадь!? —
Грізно поліцаї.
— Я... щоб косу ось віддати! —
Той відповідає . . .

НЕ СУМУЙ!

Перемога відважним дається,
Перемога — це горе і труд . . .
Не сумуй! Запоріжжя сміється! . . .
І нас крила в блакить понесуть;

Призабудемо жах і неволю
І вогнями запалимо сни, —
І в Дніпрове розп'яте роздолля
Ми повернемось — слави сини !!!

КОМЕНТАРІ

"ТАК СОБІ ДО ЗЕМЛЯКІВ". Сатирична поезія — замість передмови... Езоп — найстарший грецький байкар, був невільником. Жив на яких 500 літ раніше перед Христом. М. В. Гоголь — геніяльний письменник, трагічний син України, твори писав російською мовою. М. Рильський та П. Тичина — талановиті, але збільшовичені українські поети.

"ВОВКУЛАКИ НА ПАРНАСІ". Тут згадано двох сучасних літературних критиків. МУР — Мистецький Український Рух (я також належав до нього). МУР фактично вже не існує.

"ДВА ЛУКИ". Дія відбувається в Прилуках, але тему я "запозичив" з українських буднів у Нью-Йорку.

"ЛИМАН і КОРАВЕЛЬ", "НА БАШТАНІ". Маю по дві редакції.

"ІЗ ЮРКІВКИ". Оріхів — районне місто на Запоріжжі. Кінка (чи Кінська) — степова річка, притока Дніпра. В Кінці — за легендою — запорізькі козаки втопили золотого татарського коня...

"УКРАЇНСЬКІ ЛЯМУРЕТИ". Посол Лямурет не вірив в партійну боротьбу й ненависть, закликав забути всі сварки й незгоди тощо. В законодавчих Зборах французької революції його промова зробила незабутнє враження. Друзі й вороги тоді навіть цілувалися, а через півтора роки (січень, 1794) "добрі приятелі-землячки" поволокли Лямурета — на гільйотину.

"ДІВЧИНА З СОЛОДКОЇ БАЛКИ". Друкувалася ця поезія під псевдонімом Іван ДНІПРЯК. З самого ж початку (1935 р.), ще з шкільних років, друкуюся переважно під справжнім прізвищем, яким моїх прадідів "прозвали" на Запоріжжі. Цим виданням книги "БАЙКАР", вважаю, закінчився перший — досить бурхливий і тяжкий! — період моєї творчости. Вихід друком "Байкаря" вможливили власні матеріяльні засоби, що їх я здобув нелегкою фізичною працею, пройшовши німецькі осттабори, ДП-табори, фарми в Тексасі та фабрики й заводи в Філадельфії. 1953 рік — 10-тий рік мого поневіряння на чужині. Сьогодні, 14-го березня, мені вже сповнилося 35 років...

Ів. М.

14 березня 1953,
Нью-Йорк.

З М І С Т

	стор.
Так собі до земляків	7
Орач та Гадюка	8
Жайворонок і Нива	8
Соловей і Павич	9
Флюгер	10
Пси та Баран	10
Дика Яблуня	11
Світляк і Жаба	11
Сліпий з ліхтарем	12
Віл і Америка	12
Москаль, Тхір і Свиня	13
Цап та Опеньки	13
Риба	14
Сталін і Хробак	14
Будяки	15
Орел та Пілот	15
Наш Вік	16
Перлина	16
Осел і Слон	17
Півень і Перлина	17
Чи добре?	18
Миша під мітлою	19
Титан	20
Чужинець в Московії	20
Печерники	21
Метеор у морі	21
Партійна Свиня	22
Гора й Орел	22
Хамелеон	23
Герой	23
Сорока й Сокіл	24
Політична любов	25
Цар Байкал	25
Дніпро і Мишеня	26
Безсмертя	26
Друзі в біді	27
Вовкун	28
Вовкулаки на Парнасі	29

За ґратами	29
Вітряк	30
Смерть і Лисар	30
Тхір - Джугашвілі	31
Людина та Годинник	31
Не Гуси ми	32
Потіха Києва	32
Слон у парламенті	33
Білка в лабетах	34
Акули	35
Борона	36
Береги	36
Вдовиця героя	37
Мур	37
Голуби над Києвом	38
Шакал і Сокіл	38
Два Луки	39
Шпак	39
Сліпа Курка	40
Літературне Теля	40
Шашіль переміг	41
Бджоли	42
Дружба	43

Із книжки "Колочий сміх" (1946)

Ягня та Свиня	44
Меч	45
Кінь та Свиня	45
Корова й Вовк	46
Шануймо згоду	47
Віл	47
Шукай пари	48
Хоч круть, хоч верть	48
Обід	49
Сороки	50
Море й Ріка	50
Лебідь, Щука й Рак	51
Кроти	51
Дуб і Лоза	52
Корабель у пісках	52
Я і Дунай	53
Слава, Щастя й Сонце	53
Лиман і Корабель	54
Село і Джерело	54

Із книжки "Січ і відсіч" (1948)

Горбатий цар	55
Пшениця та Лопух	56
Велика Хмара	56
Зрада	57
Півень - командир	58
Осел в короні	58
Голубка і Кріт	59
Стовп	60
Гора і Білка	61
Дипломати	61
Допоміг і розсудив	62
Мудра Ворона	63
Поет і Критик	64
Іжачки	64
Снігова баба	65
Меч і Зірниця	65
На Дунаї	66
Віл та Свиня	67
Слимаки	67
Давун	68
Як дбаєш, так і маєш	68
Рекордсмени	69
Виноград і Лисиця	70
Синиця	70
Корова та Осел	71
Цербер на сіні	72
Короп у басейні	72
Іжак та Гадюка	73
Сократ і Ксантіппа	73
Яблуко	74
Барка	75
Скеля	75
Мати і Метелик	76
Струмок і Водопад	76
Жаби	77
Вовки і Люди	77
Великі й мале	78
Лебеденя	79
Слава й Хробак	79
Репрезентація	80
Рак - самітник	80

З недрумованої книжки поезій

Ніч	81
Українські Лямурети	81
На пасіці	82
Федералістам	83
Передчуття	83
Вінок на могилу	84
Дівчина з Солодкої Балки	85
Струсь	85
Степ і степ	86
Ранок	86
Відповідь	87
На баштані	88
Вечір	88
Лист пілота	89
Літо	90
Над Аралом	91
Із Юрківки	91
Спогад	92
Слово	93
Пам'яті Т. Шевченка	94
Матері	94
Любов на Дунаї	95
На Атлантийському океані	96
Рання зима	96
Телеграма	97
Юрківка	98
Автобіографічне	98
Американізується	99
Не сумуй!	100

КНИЖКИ ІВАНА МАНІЛА

КОЛЮЧИЙ СМІХ. Авґсбург (Німеччина), 1946

ПОСТРИЛИ З ПЕРА. Авґсбург, 1947

СІЧ І ВІДСІЧ. Мюнхен - Авґсбург, 1948

ЗАПОРІЖЖЯ СМІЄТЬСЯ. Авґсбург, 1950

БАЙКАР. Нью - Йорк - Вінніпег, 1953.

